

Nr 14.

Av herr **Molin** i Aspa, om ändrad lydelse av 18 kap. 16 § strafflagen.

Biodlingen omfattas i vårt land på nytt med stort intresse, då mången kommit underfund med, att en rationellt skött biodling icke blott lämnar en god inkomst utan även är utav den allra största betydelse för lantbruket och trädgårdsodlingen, emedan ju bina i avsevärd grad under sitt sökande efter nektar och frömjöl bidraga till våra kulturväxters befruktning. Våra moderna biodlare använda sig numera av andra metoder vid honungens tillvaratagande än vad som fordom var brukligt, då man ej kände något annat medel än binas dödande genom svavelrök för bikupans beskattning på sin rikedom, honungen. Detta grymma och förvända sätt är nu bortlagt av den djurvänlige och upplyste biodlaren, då han genom användande av »spärrgaller», »skattlådor» och »trumning» utan ett onödigt djurplågeri kan beskatta bikupan. Att den s. k. »svavelmetoden» förr i tiden var vanlig, då man ej kände till något annat sätt för att skörda honungen, är förklarligt, men att detta oerhörda djurplågeri i våra dagar ännu får ske, utan att lagen lägger hinder i vägen härför, kan ej försvaras. Lagen skyddar våra husdjur mot misshandel vid slakt m. m. samt söker även lämna de vilda djuren, t. ex. småfåglarna, den hjälp som kan vara behövlig mot människor, vilka med berätt mod och kallt hjärta icke synas betänka, att även djuren hava känsel och äro mottagliga för såväl gott som ont. *Bina, som ju räknas bland våra husdjur*, ha dock lagstiftarna glömt av. Eller har man möjligen ansett dem för obetydliga och därför lämnat dessa för människan så nyttiga varelser utan allt skydd och hjälp? På upplysningens och övertygelsens väg ha de organiserade biodlarna i vårt land sökt råda bot mot detta djurplågeri, men då det ej synes leda till något resultat, synes det mig vara absolut nödvändigt att genom lagstiftning sörja för, att bina skyddas mot djurplågeri i likhet med vad som sker med andra under eller utom människans vård stående djur.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 6 häft. (Nr 14.)

När hösten kommer, går den hjärtlöse »biodlaren» och väljer ut de tyngsta halmkuporna (ty det är just denna kuptyp, som blir föremål för svavelmetoden) till »slakt», d. v. s. han beslutar att svavla (pina) ihjäl bina. Antingen driver han in svavelrök genom tapphållet, sedan han först tilltäppt flustret, eller också gräves en grop i marken, i vars botten en svavellunta anbringats, och kupan ställes över gropen och svavelångorna. Genom röken bedövas bina, varefter de genom några kraftiga slag på kupan störtas ned. Så förfar man med det ena bisamhället efter det andra ända till dess det bestämda antalet samhällen äro »slaktade». Mången, som ej vidare reflekterar över saken, tror nu, att de stackars bina äro döda, vilket dock visst icke är fallet, om man efter några dagars förlopp öppnar gropen på nytt. En stor del bin bruka då ännu ligga i dödsryckningarna. De ha sålunda blivit *levande begravna* och få gå en långsam, grym död till mötes.

Ett sådant behandlingssätt måste jag för min del beteckna såsom minst sagt ovärdigt av skapelsens herrar, i all synnerhet som man genom »trumning» på ett mycket enkelt och praktiskt sätt kan avlägsna bisvärmen ur kupan för att låta den leva och förena den med andra samhällen eller rent av ställa upp dem på nytt såsom självständiga samhällen i ramkupor, där man då får infodra dem för övervintringen med sockerlösning.

Här ovan beskrivna grymma tillvägagående är sålunda icke blott ett oerhört djurplågeri utan i högsta grad onödigt och *oekonomiskt*.

Att biodlingen ej är av så underordnad betydelse, som mången kanske föreställer sig, finner man av de senaste årens husdjursräkningar, som visa, att den 1 juli 1917 i Sverige funnos 140,842 samhällen, vid samma tid 1918 har antalet gått ned till 133,542 samhällen. På min begäran har kungl. statistiska centralbyrån välvilligt lämnat uppgift för varje län och för riket i dess helhet å antalet biodlare och bisamhällen enligt husdjursräkningen den 1 juni 1919 i enlighet med följande tablå:

L ä n.		Antal biägare. Antal bisamhällen.	
Stockholms stad	8	38
Stockholms län	774	2,396
Uppsala »	696	2,821
Södermanlands »	1,644	5,089
Östergötlands »	2,693	7,526
Jönköpings »	2,969	6,394
Kronobergs »	2,939	6,391
Kalmar »	2,976	6,925
Gottlands »	456	1,023
Transport		15,155	38,603

L ä n.		Antal biägare.	Antal bisamhällen.
	Transport	15,155	38,603
Blekinge	län	778	2,160
Kristianstads	»	2,550	9,606
Malmöhus	»	2,323	10,660
Hallands	»	3,080	7,936
Göteborgs och Bohus	län	4,435	10,157
Älvsborgs	län	5,344	14,659
Skaraborgs	»	4,248	12,248
Värmlands	»	2,709	7,153
Örebro	»	1,636	5,177
Västmanlands	»	1,038	4,223
Kopparbergs	»	644	2,062
Gävleborgs	»	201	704
Västernorrlands	»	56	183
Jämtlands	»	34	110
Västerbottens	»	3	13
Norrbottens	»	3	3
Summa		44,237	125,667

Antal bisamhällen utvisar alltså 1919 en minskning från 1917 på icke mindre än 15,175 samhällen, vilket delvis kan få sin förklaring däri, att tillgången på socker nu är större, varför behovet av honung såsom ersättningsvara är mindre. Enligt lämnade upplysningar utgjorde de organiserade biodlarnas antal år 1919 omkring 23,000 stycken. Att dessa biodlare icke använda sig av bislakt kan man anse såsom säkert. Därtill torde man kunna lägga 2,000 icke organiserade biodlare, vilka icke heller utöva detta djurplägeri. Vi få då talet 25,000 biodlare, som under 1919 skött sina bin rationellt, men då återstå 19,237 biodlare eller 43.48 procent av antalet biodlare inom riket, vilka helt säkert använt sig av svavelmetoden. Då antalet bisamhällen under 1919 utgjorde 125,667, blir 43.48 procent härav lika med 54,640 samhällen, vilka genom okunnighet och grymhet hotas med en kvalfull död. Då jag i egenskap av biodlareinstruktör inom Örebro län ingående känner till huru med dessa samhällen förfares, kan jag tryggt påstå, att de biodlare, som under hösten svavla ihjäl sina bin, i regeln dödar 75 procent av bistammen, medan de andra få leva till följande år. Om vi sålunda räkna med 75 procent av 54,640 samhällen, komma vi upp till 40,980 bisamhällen, vilka långsamt pinas till döds. Då varje samhälle för närvarande lågt räknat i medeltal torde vara värt 30 kronor, utgör alltså detta en nationalförlust på 1,229,400 kronor. Vi ha sannerligen icke

råd att kasta bort en sådan summa, och å andra sidan får man säga, att man gör sig skyldig till ett i sitt slag oerhört djurplågeri.

För att få rättelse häri anser jag den enda och rätta utvägen vara att å lagstiftningens väg råda bot mot detta onda och stämpla svavling av bin under rubrik djurplågeri.

På grund av vad här ovan framhållits får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta antaga följande förändrade lydelse av strafflagens 18 kap. 16 § angående djurplågeri:

§ 16.

Nuvarande lydelse:

Visar någon i behandling av djur uppenbar grymhet straffas med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Föreslagna förändrade lydelse:

§ 16.

Visar någon i behandling av djur uppenbar grymhet eller skattar någon bisamhälle medelst kvävning genom svavelrök eller annat ämne, straffas med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse i högst sex månader dömas.

Stockholm den 14 januari 1920.

Carl A. Molin

i Aspa.

Bilaga 1.

Avskrift.

Uttalande rörande svavling av bin för utvinnande av honung och vax.

Uppfordrad uttala mig angående ovan angivna spørsmål ber jag få påpeka:

1) Nedsvavling av bin för att kunna utvinna de produkter, bina förskaffa oss, står kvar som arv från tider, då biskötsel enligt nutida begrepp icke fanns, och man ej visste något bättre råd för att tillgodogöra sig frukterna av binas arbete.

2) Sedan kännedomen om den rationella biskötseln f. o. m. senare hälften av förra århundradet började spridas i allt vidare kretsar inom alla kulturländer, och sedan det rörliga vaxbygget, honungsslungaren och det s. k. konstvaxet — av sent bivax beredda kakbottnar — blivit uppfunna, började man inse, huru stora ekonomiska förluster biägaren onödigtvis tillfogade sig genom att döda bisvärmarna för att få honung och vax, förluster, som uppkomme ej blott genom den varje höst förekommande starka decimeringen av bisamhällets antal — redan detta dock vållade en avsevärd nationalförlust — utan ock i den försämring av ett av de sundaste och bästa födoämnen, naturen skänker, i det svavlingen förvandlade den rena honungen till en oren, svavelsyrehaltig och mången gång till en som människoföda efter våra dagars sätt att bedöma födoämnen oduglig massa.

I den mån vetenskapsmännen började mera ingående syssla med undersökningar av binas anatomi och liv vart det ock klarlagt, vilket omänskligt barbari, ihjälsvavlingen av bin tillika innebär. Å ena sidan påvisades, vilket intelligent och framför allt känslofullt djur biet är, i dessa hänseenden stående långt framom mångt till ryggradsdjurens provins hörande djur, och å andra sidan, att svavlingen för bina medför de grymmaste kval, i det den ingalunda, såsom man förmenat, och den i saken okunnige ännu förmenar, hastigt dödar djuren, utan verkar så, att de, delvis förlamade, bibehålla medvetet liv ej blott timtals utan hela dygn, innan döden befriar dem från de lidanden, dessa s. k. vårdare pålagt dem.

3) Sedan många årtionden tillbaka har därför den rationella biskötselns målsmän igångsatt ett energiskt, målmedvetet arbete för svavelluntans bekämpande, och det bör tacksamt erkännas, att deras arbete burit glädjande frukter, om ock dessa synts dem själva framkomma i allt för långsamt tempo.

I vårt land ha framstegen i berörda avseenden under de tvenne sistförflutna decennierna varit betydliga, väsentligen beroende på det under sagda tid alltmera uppblossande föreningsväsendet bland landets biskötare, i det biodlareföreningarna såsom ett bland sina främsta medel för höjandet av landets biodling satte detta: »Bort med svavelluntan.»

Men stora svårigheter möta biodlingens vänner under arbetet på förverkligandet av denna tanke. Att okunnigheten därvid spelar en betydande roll är självfallet, men denna i och för sig har dock icke visat sig vara det svåraste hindret — den

undanröjes steg för steg genom det ganska intensiva upplysningsarbete, biodlareföreningarna förmedla. Än värre är det med den med okunnigheten ofta förenade halsstarriga, benhårda envishet, varmed stora skaror biägare fasthålla vid de metoder, de varit vana vid från barndomen, och mot vilken varje förnufts-skäl studsar tillbaka som gummibollen mot klippan — ett sakförhållande, som jag under en tjugoårig verksamhet som lärare i biskötsel i olika delar av vårt land varit i tillfälle att konstatera långt bättre än kärt varit, ett sakförhållande, som gör en lagstiftning, vilken i djurskyddshänseende likställer bina med våra övriga husdjur, ej mindre av ett verkligt behov påkallad än efterlängtd av varje verklig bivän.

4) Det av svavlingsmetodens idkare flitigt framförda påståendet, att biskötsel med användande av halmkuper icke lämpar sig annorledes än med tillämpning av nämnda metod, saknar varje spår av sanning. Det förhåller sig nämligen så, att bina mycket lätt låta sig drivas ur sin halmkupebostad upp i en tom kupa och kunna sedan förenas med andra bifolk eller intagas på annat vaxbygge, och honungen i den för bin tömda kupan skördas på sådant sätt, att förorening eller försämring av honungen förebygges.

5) Då däremot fråga är om förhindrande av smittosam bisjukdoms spridande inom egen eller till annans bigård kan, ehuru endast i vissa fall, tillintetgörande av bisamhällen vara ej blott gagneligt utan t. o. m. nödvändigt, men djurplågeri behöver därvid ingalunda förekomma. Det är en lätt sak att hastigt bedöva bina, t. ex. med salpeter-rök, och omedelbart därpå giva dem en ögonblicklig död genom pågjutning av eller ännu hellre nedsänkning i kokhett vatten, ett tillvägagående, som ej kräver vare sig mycket besvär eller dyrbar attiralj.

6) Att nedsavling av bin för skördeändamål ännu är långt ifrån utrotad inom vårt land, trots allt upplysningsarbete däremot, och trots det att ej mindre än i runt tal 20,000 svenska biodlare stå som medlemmar i den svavelluntan bekämpande, numera enade biskötareorganisation, framgår med bedrövlig tydlighet av till mig under de trenne sistförflutna månaderna från de lokala biodlareföreningarna inkomna statistiska uppgifter angående biskötseln inom landet. Frågan: »Bedrives s. k. Bislakt inom Eder ort?» har av ej mindre än 148 av de 272 lokala föreningar, som hittills inkommit med svar å utsända frågoformulär, besvarats jakande.

Att svavlingen så gott som uteslutande idkas av utom föreningarna stående personer bevisar blott organisationens oförmåga att utan hjälp från lagstiftningens sida råda bot på ifrågavarande onda.

Hasslarp den 2 januari 1920.

S. M. Tullberg.

Huhållningssällskapets i Krist:s län bikonsulent, ordförande i Sveriges Biodlares Riksförbund u. p. a.

Vidimeras:

J. F. Löndborg.

Gottfrid Andersson.

*Bilaga 2.**Avskrift.*

Herr riksdagsmannen CARL A. MOLIN,

Aspa Bruk.

Enligt Eder begäran att lämna mitt uttalande, huruvida bislakten är djurplågeri eller ej, får jag härmed meddela: *

Under forna tider kände man intet annat sätt att avvinna honungen ur bikuporna än att genom svavelrök »döda» bina för att därefter kunna uttaga kakbygget och ur detsamma utkrama honungen. Sorgligt nog användes detta beskattningssystem ganska allmänt i de trakter, dit kännedomen om modärn biskötsel ännu inte trängt.

Den s. k. bislakten tillgår sålunda: På hösten går biskötaren igenom sina kupor och känner efter, vilka som äro tyngst. Dessa skola då »slaktas». Därvid gräver han en liten grop i marken, lägger trasor eller spån tillsammans med svavel där och som sedan antändes, varefter bikupan tages från sin plats och ställes över gropen med det brinnande svavlet. Förtvivlade rusa nu bina om varandra och så många, som kunna, krypa in i tomma celler för att skydda sig mot svavelröken. Andra, som icke hava tillfälle därtill, söka skydda sig under varandra eller stanna för att med frambenen putsa sina av svavelröken svidande ögon. Så småningom blir dock röken dem övermäktig, de domna på samma sätt som människor vid kolosförgiftning med den skilnaden att människorna utan fysisk smärta kunna inandas koloset, då däremot inandningen av svavelångor förorsakar svåra kval, isynnerhet som bina genom att tilltappa sina andhål söka taga in luften i småportioner, men detta förlänger endast binas kval.

På grund härav anser jag binas svavling vara ett grymt djurplågeri, som kan jämföras med kreaturslakt utan föregående bedövning. Att icke samvetet vaknat för de minsta av våra husdjur kan hos den ömsintare människan icke försvara bibehållandet av denna grymma sed.

Med svavlning följer en annan akt av djurplågeri. När biägaren tror bina vara döda, nedskakas de i gropen, som övergräves. Men när bina blivit befriade från svavelrökens verkningar, kvickna de till liv, de ha endast varit bedövade. Nu börjar i gropen en kamp för livet, en förtvivlad ansträngning att komma ut i det fria, men de äro och förbli inestängda. Här skola de dö, dö en långsam hungersdöd. Bina, vars hela livsuppgift varit att samla till ett hem för att trygga livet för sig och avkomman, få till lön för sin trägna möda att svälta ihjäl hemlösa. Är icke enbart detta ett straffbart djurplågeri? Genom andra arbetsmetoder skulle icke endast detta hava undvikits utan även biägaren hava haft bättre resultat.

I samband härmed vill jag påpeka det grymma djurplågeri, som försumliga såväl halm- som ramkypeskötare göra sig skyldiga till, nämligen att invintra bin på bevisligen för knappa vinterförråd och med för tunna vinterpackningar. Är man djurägare, så förpliktar även detta till att giva sina djur föda och skydda dem för köld, kan man icke detta, skall man icke vara djurägare. För den medellösa biägaren stå andra arbetsmetoder till buds att skydda bina från svältdöden. Om torpet icke

föder mer än 2 kor, skall torparen ej hava 10 svältande. Och det ena livet kan lida lika mycket som det andra.

Huddinge den 2 januari 1920.

Högaktningsfullt
Alexander Lundgren.

Avskrift.

Bilaga 3.

Bislakt.

Som 10 å 12-årig gosse var jag flera gånger vittne till bislakt. Ehuru 50 år förflutit sedan dess, står det ännu livligt för mitt minne, huru *upprörande grymt* jag fann tillvägagåendet. En mycket stor del av bina i den behandlade kupan dogo icke, de nedföller endast bedövade i den grop under kupan, där svavelluntan var anbragt. När kupan borttogs och bina i gropen kommo i beröring med frisk luft, kvicknade de till igen. Vanligen blevo nu dessa stackars bin även *levande begravna*. Gropen igenskottades nämligen, utan att något gjordes för att säkert bringa bina om livet, och under de närmast följande dagarna kunde man ännu på platsen anträffa levande bin på marken eller bland den påfyllda jorden. Numera torde bislakt knappast förekomma å skånska slätten och i vissa andra delar av Sverige har den även upphört, men i Skånes skogstrakter och ännu oftare i de nordliga landskapens skogstrakter fortlever oredan ännu i ganska stor utsträckning och bedrives på det sätt, jag här ovan skildrat. Bland bi- eller djurvänner i allmänhet råder endast en mening därom, att *bislakt är ett grymt och upprörande djurplågeri, varpå ett slut ju förr dess hellre bör göras*.

Bislakt är alls icke nödvändig, för att biägaren skall kunna tillgodogöra sig honungen i en halmkupa. *Bina kunna genom s. k. trumning med lätthet utdrivas levande och oskadade* för att sedan fortleva i en annan kupa. Förstår biägaren ej själv att företaga trumningen, finnes alltid i orten någon kunnig biskötare, som gärna utför arbetet mot det, att han får bina för besväret. Om bislakt företagits, hade ju bina även varit förlorade för ägaren.

Den svenska biodlingen har att kämpa med stora svårigheter. En mängd bisamhällen dö under vintrarna, och under de senaste decennierna har stammen endast genom import från utlandet kunnat hållas uppe vid en någorlunda konstant numerär. När under de sista krisåren importen så gott som upphört, har också antalet bisamhällen i vårt land minskats. Enligt de husdjursräkningar, som på Kungl. Maj:ts befallning företagits under de senare åren, utgjorde den svenska bistammen den 1 juli 1917 140,842 samhällen, men samma datum 1918 endast 133,542 samhällen. Att under sådana förhållanden tillåta bislakt kan icke anses för annat än ett slöseri och en nationalförlust.

Källbacken per Rinneback den 12 december 1919.

A. Holm,

föreståndare för Malmöhus läns biskötarskola under åren 1911—1917,
utgivare av handbok för biodlare.

Vidimeras:

J. F. Löndborg.

Gottfrid Andersson.